

ד. ובהזכירו שם (יג) א-להים, יכוון (יד) שהוא (טו) תקיף בעל היכולת ובעל הכחות כולם.

ה. יראו (טז) ויזדעזעו איבריו בשעה שמזכיר את השם, ובפרט (יז) בתפילה

מראה קדש

לעיל מרא"ק ס"ק יא), אפשר שהוא משום דאינו שכית.

(יד) בשו"ע הרב (סי' ה סעי' ג) כתב, שבשם אלהים יכוון שהוא תקיף ואמין אשר לו היכולת בעליונים ובתחתונים, ולפמש"כ לעיל (מרא"ק ס"ק יא) בשם בעל אפיקי ים יש לכוון תקיף ובעל היכולת כולם עילת העילות וסיבת הסיבות.

(טו) ופירושם של הדברים הוא "שכל כח פרטי, הנמצא בכל העולמות, הכל הוא ית"ש הבעל הכח שלהם שמשפיע בהם הכח והגבורה כל רגע, ותלויים בידו תמיד, לשנותם ולסדרם כרצונו יתברך" (נפה"ח שער א פרק ב ועולת תמיד פרק ה בשמו). ובביאור הגר"א ובלבוש כתבו שאלהים הוא לשון אל, וא-ל הוא לשון כח וחוזק כמו "ואת אילי הארץ לקח" (יחזקאל יז יג), וכן תרגם אונקלוס על "בני האלהים" (בראשית ו ב) בני רברביא, וכן כל השופטים נקראים בשם אלהים כמו שנאמר "עד האלהים יבא דבר שניהם" (שמות כב ח), וכן בכל מעשה בראשית מוזכר שם אלהים, וזה מה שאמר המחבר, תקיף, בעל היכולת ובעל הכחות כולם.

(טז) כן כתבו הרוקח (הל' תשובה סי' כה) והראשית חכמה (שער התשובה פרק ז אות מ), ועיין עוד בכף החיים (סי' ה אות ה), בחיי אדם (כלל ה סעי' א) ובקיצור שו"ע (סי' ו סעי' ג). ועי' עוד בחינוך (מצוה תלז) שכו' וז"ל: "כי בגשת בנ"י אל הקודש באימה ברתת ובזיע, מתוך כך יכניסו בלבבם הפחד והיראה גדולה אל השם, ברוך הוא", ע"כ. וכעיי"ז כתב בפלא יועץ (מע' שם שמים) וז"ל: "חרדה ילבש בהזכירו שם שמים, כל

והמשרה" הוא הקדמה לשם אלהים, ואפשר שאלו שאינם אומרים את הנוסח הנ"ל של האשל אברהם סומכים על זה.

(יב) דעת הגר"א כאן, הוא שלפי עומק הדין אינו צריך לכוון אלא פירוש קריאתו, שבכל מקום הולכין אחר הקריאה, ואינו צריך להרהר כלל אחר הכתיבה, ואף שיש בכתיבה סודות גדולים שהם הלכה למשה מסיני, אפ"ה אינו צריך לכוון אלא פירוש קריאתו, לבד מקריאת שמע ששם צריך לכוין, וכן כאן הולכין אחר הקריאה. אמנם בחידושי מרן רי"ז הלוי על הרמב"ם (הל' ע"ז פ"ב ה"ז) כתב, שחז"ל קיבלו שקריאת שם הוי"ה הוא באדנות, וכשאומרים את השם א"ד נחשב כאילו קראו שם הוי"ה, ע"ש (העיר לי ח"א שדבריו הן הן דברי המהרש"א בשבועות לה. על תורה באל"ף, ע"ש, ועי' עוד בתורת חיים סנהדרין ס: בד"ה אינו חייב ובשור"ת חת"ס חו"מ סי' קצב). וכתב המ"ב (ס"ק ג), שעכ"פ כשנכתב באל"ף דל"ת, לכו"ע אינו צריך לכוון אלא על קריאתו לבד.

ויכוין, בשעת אמירת השם, על פירוש כתיבתו שהוא היה הוה ויהיה. ופירושו כן משום שלפעמים בא הוי"ו במקום יו"ד, ואם כן ג' אותיות אחרונות מורים הוה, ואם תחליף את הוי"ו ביו"ד, מורים ג' אותיות הללו היה, ובצירוף יו"ד שבתחילת השם, הוי יהיה (מג"א ס"ק ב ומחצית השקל).

(יג) שו"ע שם. ואם נכתב שם אלהים באותיות של הוי"ה (וכמש"כ במרא"ק ס"ק ב), לכאורה יש לכוון פי' כתיבתו היה הוה ויהיה, ופי' קריאתו תקיף ובעל היכולת וכו' (כ"כ בספר תהלה לדוד), והא דלא מוזכר זה בתפילה על הכוונה (המבוארת

(יח) ובברכה, ויכוון בכל פעם שאומר את השם, ולא יוציא (יט) שם שמים

מראה קדש

עצמותיו יאחזימו רעד, כי כל העליונים רועשים ורועדים בהזכירם שם השם איום ונורא, ע"כ. ועי' עוד בספר יסוד ושוורש העבודה (סדר האשמורת פרק ב) שכתב, שמתקוממים כל צבאות מלאכי מעלה ושואלים אלו לאלו, למה העולם נרעש, ואומרים, שפלוגי הרשע מזכיר את השם, לפיכך נתרעשו שמים וארץ, עי"ש, ועי' בספר ראשית חכמה (שער היראה פרק טו). ובאור זרוע (חלק א הלכות תפילין) כתב, אמר רבה בר רב הונא חייב אדם למשמש בתפילין כל שעה, קל וחומר מציץ, מה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת אמרה תורה "והיה על מצחו תמיד", שלא יסיח דעתו ממנו, וכו' (מנחות לו:), הלכך צריך אדם כשהוא לבוש תפילין לזכור שתפילין עליו וכו', כי מחמת שזוכר שנושא שם הנכבד עליו, אינו בא לידי קלות ראש ותופס יראת שמים בלבו, עכ"ל, וכל שכן כאשר אדם נושא שם שמים על שפתיו, שיאמר את השם בכובד ראש וביראת שמים.

(יז) בספר מתוק מדבש (פרק ה) הובא, שבתפילה יכוון עוד יותר ויזדעזע בזכור את ה', מאחר כי עומד ומבקש מאתו יתברך על המחיה ועל הכלכלה על הרפואה ועל הגאולה, ובאיזה פנים יעמוד לשאול כמה שאלות בזו אחר זו.

(יח) בספר חסידים (סי' מו) כ' וז"ל: "וכשהוא נוטל ידיו ומברך, או כשמברך על הפירות, או על המצוות השגורות בפי כל האדם, יכוון לבו לברך לשם בוראו, אשר הפליא חסדו עמו, ולא יעשה כאדם העושה דבר כמנהג, ומוציא דברים מפיו בלי הגיון הלב, ועל זה חרה אף ה' בעמו, ושלח לנו את עבדו ישעיה, ואמר (ישעיה כט יג) "יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני, ותהיה

יראתם אותי מצוות אנשים מלומדה וכו'", לכן על כן חרה אפו בו ונשבע בשמו הגדול לאבד חכמת חכמיו היודעים אותו ומברכים אותו וכו'", ועי' שכל דבריו ובמשנה ברורה (סי' ה ס"ק א). ועי' עוד בספר חסידים: מעשה באדם אחד שמת לפני זמנו כמה שנים, ולאחר שנים עשר חודש הרבה נתגלה בחלום לאחד מקרוביו וכו', א"ל בכל יום דנים אותי על שלא הייתי מדקדק לברך ברכת המוציא וברכת הפירות ובהמ"ז בכוונת הלב וכו', ושאלו והלא אין משפט לרשעים אלא י"ב חדשים בלבד וכו', א"ל אין דנין אותי בפורענות חזקה כמו בי"ב ראשונים, ע"כ. והוב"ד במ"ב (סי' קפה ס"ק א). ועי' עוד בברכות (מז:). שלא יזרוק ברכה מפיו, ופירש המאירי, שלא יזרוק את הברכה מפיו במהירות כמי שנושא משוי ורועה לפרקו, אלא במתון ובכוונה שלמה, ע"כ. ועי' בפרי מגדים (סי' ה א"א ס"ק ב), שבעל ווי העמודים תיקן בפראנקפורט דמיין חבורות שילמדו סדר תפילות וסליחות ופיוטים, פירוש המילות לפחות. ועיין עוד בראשית חכמה (שער הקדושה פרק יז אות פז) שכתב וז"ל: "גם המברך ברכה לבטלה כמוציא שכבת זרע לבטלה ואפשר שיטמאוהו" עכ"ל. (יט) ממש"כ החיי אדם, (הוב"ד לקמן ס"ק כ) משמע, שהמוציא ש"ש בלי כוונה, נידון כמוציא ש"ש לבטלה, ועי' יסוד ושוורש העבודה הנ"ל. ועי' בתורה שלמה (יתרו פרק כ סי' קפח, ובהערות שם) שמבואר שתפילה בלי כוונה נקראת לבטלה, ובחיי אדם (הקדמה כללית בראש ספרו, נדפס ג"כ בספרו זכור תורת משה) הובאו דברים נוראים על המתפלל בלי כוונה. אמנם באגרת דרך ה' להמבי"ט (פרק ג) כתב, וז"ל: "ולא יחשוב מי שהתפלל בלי כוונת מילה, כמי שמוציא שם שמים לבטלה, שאם כן יענש האדם יותר